

Grønn sekundærsikring av lakseoppdrett

Rømt oppdrettslaks kan skade villaksens egenart og produksjonsevne. For villaksen gir det dystre framtidsutsikter når Sintefs ingeniør Arne Fredheim på Kyst.no 11.12.2013 mener at det alltid vil finnes en viss risiko for uhell og at det er flere årsaker til årets rømminger av oppdrettslaks. Analysen er sikkert riktig, men rømlingene kan gjøres harmløse.

Strengere tekniske krav til lakseoppdrettsanlegg og bedre driftsrutiner har redusert sjansene for at en oppdrettslaks rømmer. Men siden det stadig blir flere oppdrettslaks er risikoen for rømminger ikke tilsvarende redusert. Landsnivåene av rømt oppdrettslaks i fangster fra villaksens gyteplasser er de siste årene stort sett på samme nivå. Og det er der rømlinger kan skade villaksens egenart.

Lakseoppdrett er en viktig næring og de fleste ønsker en sterk vekst i antall oppdrettslaks framover. Nye tekniske forbedringer vil komme, men særlig fordi næringa skal vokse sterkt frykter vi at de alene ikke vil gi tilstrekkelig miljøeffekt. Spesialisten i Sintef mener at det er fornuftig å arbeide mot en nullvisjon, men at det alltid vil være risiko for rømminger og at visjonen derfor er urealistisk å nå. Den gode miljøløsningen kan likevel være enkel.

Fiskerimyndighetene har blant flere pekt på bruk av steril oppdrettslaks som et tiltak for å bevare villaksen egenart. Ved bare å utsette befruktet lakserogn for litt forhøyet trykk og temperatur blir oppdrettslaksen steril. Slik lakserogn er kommersielt tilgjengelig og eventuelle produksjonsulemper synes mindre og lettere å unngå enn tidligere antatt. Smartest er det å bare bruke sterile hunnlaks i merdene. De bryr seg ikke engang om å gå opp i elvene om de skulle få sjansen.

Å benytte steril oppdrettslaks i merdbaserte oppdrettsanlegg er på linje med å innføre en teknisk sekundærsikring. Formålet med en sekundærsikring vil være å hindre uønskede miljøskader når uhellet først er ute. Oljebransjen har flere ledd tekniske sikringer for å hindre utblåsning i tilfelle uhell og krav er nå innført til tekniske sekundærsikringer for å hindre rømminger fra settefiskanlegg. Men for nøtene i sjøen finnes det ikke krav til tekniske sekundærsikringer. Oppstår det ved et uhell hull i ei not kan oppdrettslaks uhindret rømme. Er rømlingene sterile kan de ikke skade villaksens egenart.

Fiskerimyndighetene skal snart bestemme hvem som skal tildeles de nye og ettertraktede «grønne oppdrettskonsesjonene». Oppdrettere som vil bruke «sekundærsikringen» steril oppdrettslaks må prioriteres.

Tone Løvold
Seniorrådgiver

Frode Staldvik
Daglig leder
Kunnskapssenter for laks og vannmiljø